

ANALÝZA VYSÍLÁNÍ ČESKÉHO ROZHLASU

Období: 28.11. 2017 – 30.11. 2017

OBSAH

1 Úvod – vymezení předmětu analýzy	3
2 Teoretická část	3
2.1 Právní a profesní rámec.....	3
2.2 Definice pojmů	4
2.3 Specifika analyzovaného souboru dat	5
3 Analytická část	7
3.1 Úvod.....	7
3.2 Variabilita vyznění příspěvků	8
3.3 Variabilita zastoupení osobností	9
3.4 Variabilita argumentace	11
3.5 Role moderátorů	12
3.6 Facticita sdělení	13
3.7 Vyváženost argumentace	14
3.8 Relevance obsahu zpráv	15
4 Hlavní závěry analýzy	16
5 Metodika	17
5.1 Definice metodologických pojmů	17
5.2 Metodologický postup analýzy	18
6 Sledovaná média	20
7 Použitá literatura a zdroje	21
7.1 Odborná literatura	21
7.2 Zdroje	21

1 ÚVOD – VYMEZENÍ PŘEDMĚTU ANALÝZY

Předmětem této analýzy je způsob, jakým Český rozhlas v období od 28. listopadu do 30. listopadu 2017 referoval o kauze údajného neoprávněného hospodaření společnosti Agrofert na více než 1700 hektarech zemědělských pozemků. Tyto pozemky Agrofert nevlastní, ani nemá uzavřeny nájemní smlouvy s jejich vlastníky.

Analyzovány byly všechny zpravodajské, publicistické a diskusní pořady Českého rozhlasu Radiožurnálu a Českého rozhlasu Plus a rovněž články na zpravodajském webu Českého rozhlasu www.irozhlas.cz, které o této kauze v předmětném období referovaly.

Cílem analýzy je zjistit, nakolik si ČRo při referování o této kauze počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu (dále jen ZČRo) a v Kodexu Českého rozhlasu (dále jen Kodex). Zásadní zřetel je brán k § 2 ZČRo a k Preambuli a článku 6 Kodexu, kde jsou vymezeny hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů a b) roli zpravodajských a publicistických pořadů a jejich moderátorů a redaktorů.

Specifickým rysem zpracovávané analýzy je skutečnost, že se při rozhlasovém pojednávání výše uvedené kauzy prolínalo několik různých žurnalistických žánrů, jmenovitě zpravodajství, publicistika a rozhovor. Při souhrnném vyhodnocení kauzy a jejího uchopení je tudíž třeba brát na zřetel poněkud odlišné důrazy, které každý z těchto žánrů klade na novinářskou práci s ohledem na její profesionální a etické kvality. Hlavním měřítkem toho, zda bylo při referování o kauze dosaženo požadovaných profesních a etických standardů nám je soulad posuzovaných výstupů s relevantními právními a etickými normami, jimiž se činnost Českého rozhlasu řídí.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Právní a profesní rámec

Cílem této analýzy je prozkoumat, nakolik pořady odvysílané stanicemi ČRo Radiožurnál a ČRo Plus a s nimi související články uveřejněné na zpravodajském webu Českého rozhlasu při referování o předmětné kauze naplňovaly požadavky zákona o Českém rozhlasu (Zákon 1991), konkrétně těch jeho paragrafů, které vymezují úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání. Z celkového výčtu těchto úkolů dle Zákona jsou pro tuto analýzu relevantní zejména následující odstavce:

- a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,
- b) přispívání k právnímu vědomí obyvatel České republiky.

Podobná dikce je obsažena rovněž v Kodexu Českého rozhlasu (Kodex 2010), který mimo jiné říká, že Český rozhlas „poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace, komentáře a analýzy“, působí jako „zdroj informací, kritické reflexe, umělecké tvorby a zábavy, které jsou chráněny před lobbistickými tlaky“ a přispívá k „vytváření prostoru pro svobodu slova, myšlení a tvorby“, „dbá na přesnost a nestrannost, spočívající především ve zjišťování

a ověřování skutečnosti“ a „striktně rozlišuje mezi informací zpravodajského charakteru (zprávou) a hodnotícím soudem (komentářem)“. Kodex také podrobněji definuje pravidla pro vystupování redaktorů (s výjimkou komentářů si „počínat tak, aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují“), pro zařazování příspěvků do vysílání (podle „předpokládaného vlivu na život obyvatel ČR“ a jejích regionů) atd.

V článku 6 odstavci 3 se Kodex věnuje specificky zpravodajským a publicistickým pořadům a roli investigativní novinářské práce v nich. Říká se tam: „Publicistické pořady Českého rozhlasu nabízejí především kritickou reflexi reality, musí zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků. Publicistické pořady také dávají aktérům události příležitost vyjádřit argumenty, jimiž zdůvodňují své postoje. Při sledování vývoje demokratické společnosti je nezbytné uvádět investigativní publicistické pořady věnující se závažnému porušování zákona, korupci a ochraně práv a zájmů obyvatel.“

V dalších odstavcích článku 6 Kodexu jsou blíže specifikovány role moderátorů a redaktorů a způsoby správného referování o pojednávaných tématech a kauzách. Píše se zde. „Není dovoleno vydávat za zprávy pouhé domněnky. Hodnotící soud vyjadřuje názory, postoje nebo pocity. Český rozhlas ve svém vysílání jednoznačně, pro posluchače zřetelně, odděluje zprávy od hodnotících komentářů.“ (odstavec 7), „Redaktoři Českého rozhlasu si musí při vystupování ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech s výjimkou komentářů počínat tak, aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují.“ (odstavec 13), a dále „Hodnotící soud je vždy subjektivní a není ze své povahy podrobitelný důkazu pravdy. To však Český rozhlas nezbavuje povinnosti zařazovat do vysílání zpravodajských a publicistických pořadů jen takové hodnotící soudy, které jsou prezentovány čestně a bez klamavé manipulace s fakty, jimiž má být hodnocení odůvodněno. Tato povinnost však nebrání zprostředkovat posluchačům hodnotící soudy aktérů událostí. V takovém případě Český rozhlas ponechá na posluchači, aby si učinil vlastní názor, zda aktéři události předkládají hodnotící soudy čestně.“ (odstavec 14).

Jak vyplývá z výše uvedeného, základními kritérii, která je poskytovatel veřejnoprávního rozhlasového vysílání povinen ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech dodržovat, jsou **objektivita**, **vyváženost** a **všestrannost**, která je reprezentována především představením různých úhlů pohledu na popisované téma či kauzu.

2.2 Definice pojmů

Podle Ireny Reifové a kol. (2004: str. 167) je **objektivita zpravodajství** profesní normou žurnalistické práce a jedním z nejpodstatnějších normativních požadavků společnosti vztahujících se k žánru zpravodajství. Protikladem objektivitě zpravodajství je **předpojatost** či **stranění** (bias), které je konzistentní tendencí odchylovat se od přímé cesty k objektivní pravdě. Také podle Briana McNaira (2004: str. 68) je **objektivita** nejstarším a dosud klíčovým pojmem profesní etiky liberální žurnalistiky.

Objektivita žurnalistické práce bývá různými autory definována podle různých hledisek a ukazatelů. Pro náš návrh metodiky měření objektivitě zpravodajství vycházíme z **modelu objektivitě**, který navrhl Jürgen Westerstahl (Westerstahl 1983; podle Trampota, Vojtěchovská 2010: 131). Tento model počítá s rozlišením dvou stránek objektivitě, a sice **kognitivní složky**, která se týká **kvalitě poskytovaných informací (faktičnost)**, a **hodnotící složky**, která se týká toho, **jakou formou jsou informace prezentovány (nestrannost)**.

Výzkumný tým vedený Janem Jirákem v úvodu analýzy předvolebního vysílání ČRo (Jiráček a kol. 2013: 6-7) výše uvednou definici dále konkretizuje, když v souladu s Westerstahlovou definicí uvádí, že **faktičnost** je tvořena z kritérií pravdivosti a kritérií relevance. „Kritéria pravdivosti postihují faktickou správnost výpovědi, její přesnost a úplnost. Kritéria relevance postihují, zda jsou obsaženy všechny informace a aktéři, kteří jsou pro událost relevantní.“ (str. 6)

Nestrannost – druhá ze složek objektivit – si všímá více toho, jak jsou informace zpracovány, zda se aktérům dostává rovného přístupu, srovnatelný rozsah prostoru a zpracování výpovědí. Lze ji dále rozložit na kritéria **vyváženosti** a kritéria **neutrální prezentace**.

Uvedení autoři tato východiska a kritéria pro hodnocení žurnalistické práce akceptují, zároveň však upozorňují, že způsob, jak jsou pojmy objektivita a vyváženost a jejich dílčí kritéria obvykle chápány a jak s nimi pracují také v tuzemsku platné legislativní normy a profesní kodexy, s sebou z teoretického i metodologického hlediska nese určité problematické momenty. Především je jejich vymezení zpravidla velmi široké a obecné. Jiráček a kol. např. upozorňují, že v případě vyváženosti, která je jedním z hlavních měřitelných indikátorů objektivit, hovoří Zákon o Českém rozhlasu o tom, že rozhlasové vysílání má být „*vyvážené ve svém celku*“, aniž by přesněji tento celek vymezoval (Jiráček a kol. 2013: 7). Pro potřeby analýzy je však takové vymezení třeba, proto navrhuji, aby jako celek, k němuž lze hodnocení vztáhnout, byly chápány konkrétní pořady odvysílané v rámci sledovaného období, které je předmětem dané analýzy.

2.3 Specifika analyzovaného souboru dat

Tato analýza pokrývá období tří dnů, během nichž Český rozhlas informoval o kauze údajného neoprávněného hospodaření společnosti Agrofert (zemědělských firem patřících k tomuto holdingu) na přibližně 1700 hektarech zemědělských pozemků, k nimž nemá z právního hlediska žádný vztah, a zároveň na obhospodařování těchto pozemků čerpá státní dotace. Investigativní novináři Českého rozhlasu byli, jak je patrné z analyzovaných příspěvků i z širšího rámce medializace této kauzy, prvními, kdo na problém upozornili, a, jak sami v příspěvcích uvádějí, věnovali přípravě medializace kauzy několik týdnů před jejím zveřejněním.

Již v průběhu sledovaného období začala na kauzu reagovat ostatní média a rovněž se k ní vyjadřovali dotčení aktéři a zodpovědné instituce. Po skončení sledovaného období, které reálně tvoří pouze dva dny (28.-29. listopadu), jelikož 30. listopadu se již Český rozhlas kauze nevěnoval, kauza v médiích nadále pokračovala. Dokládají to příspěvky zachycené v archivu Newton Media. Předmětem této analýzy však tento širší mediální rámec není.

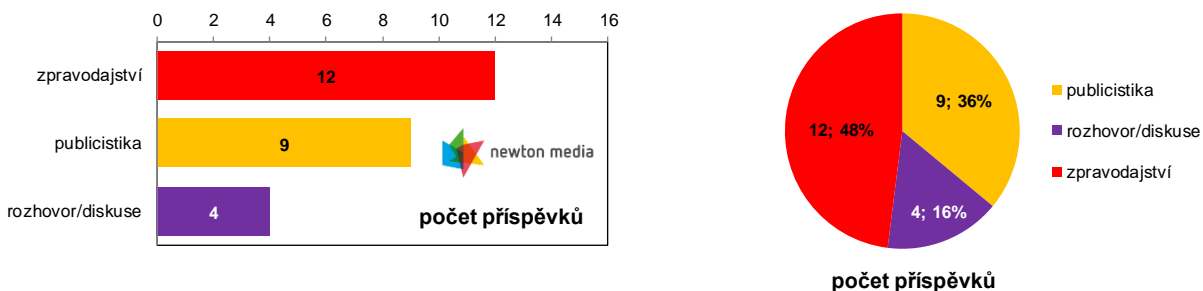
Další charakteristikou sledovaného souboru příspěvků je to, že příspěvky referují o konkrétní kauze, která má pro aktéra, o němž referuje (v tomto případě pro Agrofert), ze své podstaty více či méně nepříznivý tón. Vyplývá to z toho, že mediálně zpracovaná kauza je výsledkem investigativní novinářské práce, která, jak je uvedeno v Kodexu samotného Českého rozhlasu, má sloužit k informování o „*závažném porušování zákona, korupci a ochraně práv a zájmů obyvatel*“. Pokud by se nejednalo o námět takto závažného charakteru s potenciálně negativními společenskými dopady, Český rozhlas by o něm neměl důvod informovat.

Jinými slovy, zařazení mezi investigativně pojednávané kauzy je legitimováno a priori tím, že se jedná o kauzu s negativním dopadem na společnost. Jistá míra negativity je tudíž dána samotným tímto faktem a lze očekávat, že také příjemce sdělení bude ke „čtení“ kauzy takto přistupovat. Na úrovni příspěvku se vychází úroveň negativity odráží například zvoleným titulkem (např. „Agrofert neoprávněně hospodaří na 1700 hektarech půdy. Nemají majitele, přesto na ně holding pobírá dotace“, irozhlas.cz, 28.11.2017) či naléhavostí, s níž je formulována vstupní informace o kauze. Na novinářích, kteří kauzu prezentují jako relevantní mediální téma, pak je, aby toto negativní stanovisko obhájili prostřednictvím důvěryhodnosti a přesvědčivosti předložených důkazů, výpovědí svědků a oslovených expertů atd. Abychom odlišili tuto apriorní negativitu danou samotnou povahou kauzy od vyznění konkrétních příspěvků a vyjádření v nich obsažených, nehovoříme v analýze o pozitivním či negativním vyznění vůči Agrofertu, ale o tom, zda příspěvky a jejich protagonisté vůči němu vypovídají kriticky či příznivě, případně neutrálně nebo vyváženě.

Zveřejnění kauzy přineslo následně, v průběhu měsíce prosince, některé negativní reakce, které vedly ke zpochybňování legitimacy jejího konkrétního uchopení redaktory Českého rozhlasu. Jako problematické či účelové vnímali pojednání kauzy někteří členové Rady Českého rozhlasu, jimž dal částečně za pravdu generální ředitel ČRo René Zavoral. Naopak svou práci hájili ředitel zpravodajství ČRo Jan Pokorný a jeho podřízený, autor reportáží reportér Janek Kroupa. Na jejich podporu vznikl otevřený dopis deseti šéfredaktorů významných českých médií, kteří konkrétní vztažení kauzy ke společnosti Agrofert vnímají jako správné a opodstatněné. Ani tato debata, která tvoří důležitý kontext analýzy, není v analýze zpracována, a záměrně ji v textu nijak cíleně nezohledňujeme.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Úvod

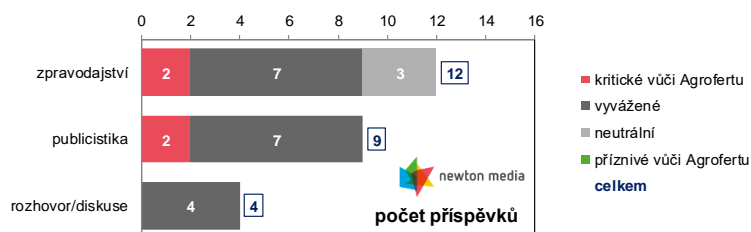
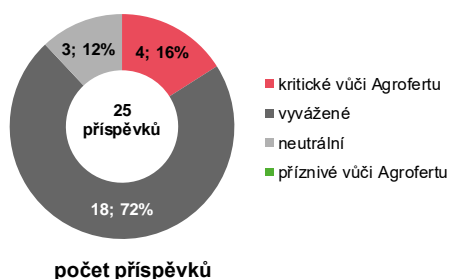
Grafy znázorňují rozložení příspěvků z hlediska jejich příslušnosti k různým novinářským žánrům, v rámci nichž byla sledovaná kauza v Českém rozhlasu tematizována. Převážnou část kategorie zpravodajství tvoří příspěvky odvysílané ve zpravodajských relacích ČRo Radiožurnálu, typickým zástupcem publicistiky jsou články uveřejněné na webu irozhlas.cz, do kategorie rozhovoru spadají zejména rozhovory s reportérem Jankem Kroupou odvysílané v pořadu Dvacet minut a zveřejněné na webu irozhlas.cz.

Celkem bylo v období 28. až 30. 11. 2017 identifikováno **25 příspěvků** (rozhlasových vstupů či článků na zpravodajském webu), které se zkoumané kauzy týkaly. Příspěvky byly rozprostřeny **v celém spektru zpravodajských a publicistických pořadů a článků**, které Český rozhlas produkuje. Primárně se jednalo o kauzu publicistického „investigativního“ charakteru. **Početní převahu** (12, tj. 48 %) však měly v referování o kauze příspěvky, které o ni pojednávaly v rovině **zpravodajství**. To znamená, že v nich byly vybrané informace o kauze transformovány do podoby stručného zpravodajského příspěvku, který byl odvysílán v rámci některé z pravidelných zpravodajských relací ČRo.

Na druhém místě figurovaly **publicistické příspěvky** (9; 36 %), mezi nimiž převládaly články uveřejněné na zpravodajském webu irozhlas.cz. Ty se snažily kauzu uchopit co nejkomplexněji, s využitím maximálního množství důkazů a vyjádření relevantních aktérů a expertů. A konečně, třetí druh příspěvků, početně nejméně zastoupený (4; 16 %), tvořily **rozhovory**. V nich dostaly největší prostor k vyjádření relevantní osobnosti, v tomto konkrétním případě prostřednictvím pořadu Dvaceti minut Radiožurnálu hlavní reportér kauzy Janek Kroupa (28.11.2017, 17:06) a v Ozvěnách dne ministr zemědělství Marian Jurečka (29.11.2017, 18:10).

Rozložení publicity kauzy z hlediska žánrů zároveň dobře **odráží dynamiku** její medializace. Po ranním expoé z 28.11.2017 v podobě rozsáhlejšího zpravodajsko-publicistického vstupu ve Zprávách v 6:00 následovaly v dalších zpravodajských relacích kratší vstupy doplňující dílčí aspekty kauzy a hlediska aktérů a expertů, které se podařilo postupně získat, a vyvrcholením bylo vystoupení Janka Kroupy ve Dvaceti minutách s podrobným vysvětlením kauzy a pozadí jejího vzniku. Souběžně s tím byly publikovány články na webu irozhlas.cz. Další den, 29.11.2017, převažovaly reakce dotčených institucí (Ministerstva zemědělství, Agrární komory apod.) a opět vyjádření expertů. Zpětně se také do vysílání ČRo projevila aktivita některých dalších médií, např. ČTK, které se podařilo získat právě stanovisko Agrární komory ČR, z něhož Český rozhlas citoval.

3.2 Variabilita vyznění příspěvků

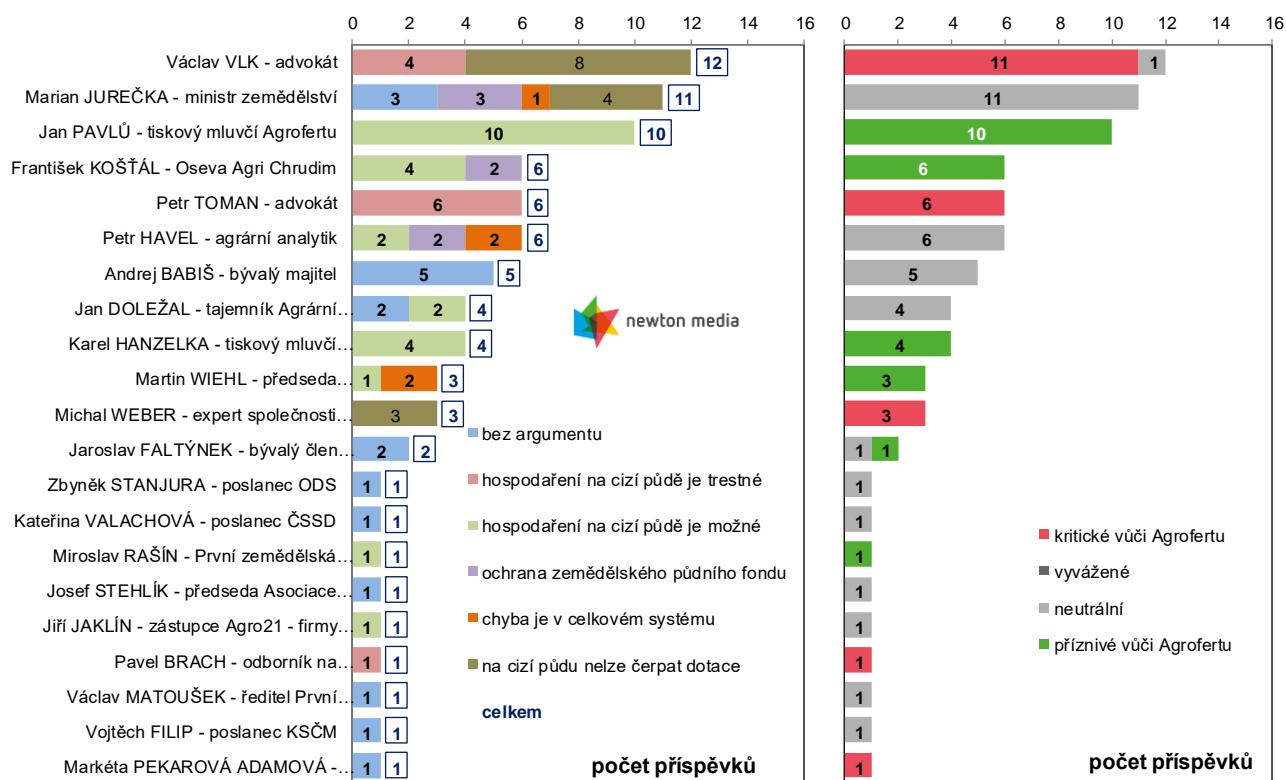
V grafu je zachyceno rozložení příspěvků tematizujících kauzu údajného neoprávněného hospodaření Agrofertu podle typů vyznění. V levém grafu jsou vidět celkové podíly typů vyznění příspěvků, v pravé části je znázorněno zastoupení typů vyznění v různých žánrových kategoriích příspěvků.

Většina z 25 analyzovaných příspěvků vyzněla vůči hlavnímu aktéru popisované kauzy, společnosti Agrofert **vyváženě** (18, tj. 72 %). To znamená, že v těchto příspěvcích byly více či méně vyrovnaným způsobem zastoupeny argumenty, které společnost Agrofert kritizovaly, i ty, které ji v rámci dané kauzy hodnotily příznivě. **Neutrální** příspěvky, tedy takové, které **žádná kritická ani příznivá stanoviska neobsahovaly**, byly nejméně časté (3; 12 %) a byly zaznamenány pouze v žánru zpravodajství. Avšak příspěvky, v nichž **převažoval kritický pohled** na roli Agrofertu, byly jen o málo častější (4; 16 %). Příspěvky, v nichž by bylo obsaženo pouze **příznivé stanovisko** vůči Agrofertu, se **nevyskytly**.

Jak je uvedeno v následující kapitole, **celkové vyznění příspěvků se do značné míry odvíjí ze skladby osob**, které v příspěvcích promluvily, a jejich **argumentů** ve prospěch té či oné interpretace sledované kauzy. Z velkého, téměř **tříčtvrtinového podílu vyváženého vyznění** příspěvků je však patrné, že se jejich autoři a moderátoři snažili o takovou skladbu argumentů, aby **výsledné vyznění pro publikum nebylo jednostranné**. Příspěvky, které vyzněly celkově kriticky pak přinesly pouze stručný, dílčí pohled na kauzu, např. stanovisko dotázaného právníka, který označil hospodaření Agrofertu na pozemcích, k nimž nemá vyřešený právní vztah, za protiprávní čin (neoprávněné obohacování, případně dotační podvod).

3.3 Variabilita zastoupení osobností

Grafy ukazují skladbu osobností, které se v analyzovaných pořadech a článcích vyjadřovaly ke sledované kauze. V levé části grafu je patrné rozložení jednotlivých argumentů ve výpovědích, v pravé části vyznění jejich vyjádření, které z povahy argumentace vyplynulo. Každá osobnost byla do grafu zařazena tolikrát, kolik různých argumentů z jejich úst v příspěvcích zaznělo. Pro úplnost jsou do grafu zařazeny i ty oslovené osobnosti, které odmítly se ke kauze vyjádřit, případně se vyjádřily způsobem, který neumožňoval jejich stanovisko či argument určit.

Na první pohled je patrná značná variabilita argumentů, které se podařilo redaktorům Českého rozhlasu ke sledované kauze shromáždit, a také jejich rozrůzněnost co do vyznění.

Nejčastějším argumentem, který se ve vyjádřeních oslovených vyskytl celkem v 25 případech, byl ten, že **hospodaření na pozemcích, které příslušnému zemědělci či firmě nepatří** a nemá jejich užívání ani právně ošetřeno, **je možné**, a to zpravidla s poukazem, že **se v ČR jedná o běžnou praxi**. Zástupci Agrofertu a jím vlastněných firem, kteří byli nejčastějšími nositeli tohoto argumentu (např. tiskový mluvčí Agrofertu Jan Pavlů jej použil celkem desetkrát), jej zpravidla legitimizovali ještě poukazem na to, že firma část zisku z těchto pozemků odkládá stranou na zaplacení případného nájmu, pokud by se podařilo vlastníka pozemků dohledat. Mezi takto argumentující patřil i tajemník Agrární komory ČR Jan Doležal. Menší část tohoto typu argumentace tvořil názor, že **hospodaření na půdě, která nemá dohledatelného vlastníka, je prospěšné z hlediska ochrany půdy a krajiny** (7). Bez něj by půda zarůstala plevelem, stala by se místem šíření invazivních druhů rostlin a živočichů atd. Tento argument zazněl například z úst ministra zemědělství Mariana Jurečky nebo agrárního analytika Petra Havla.

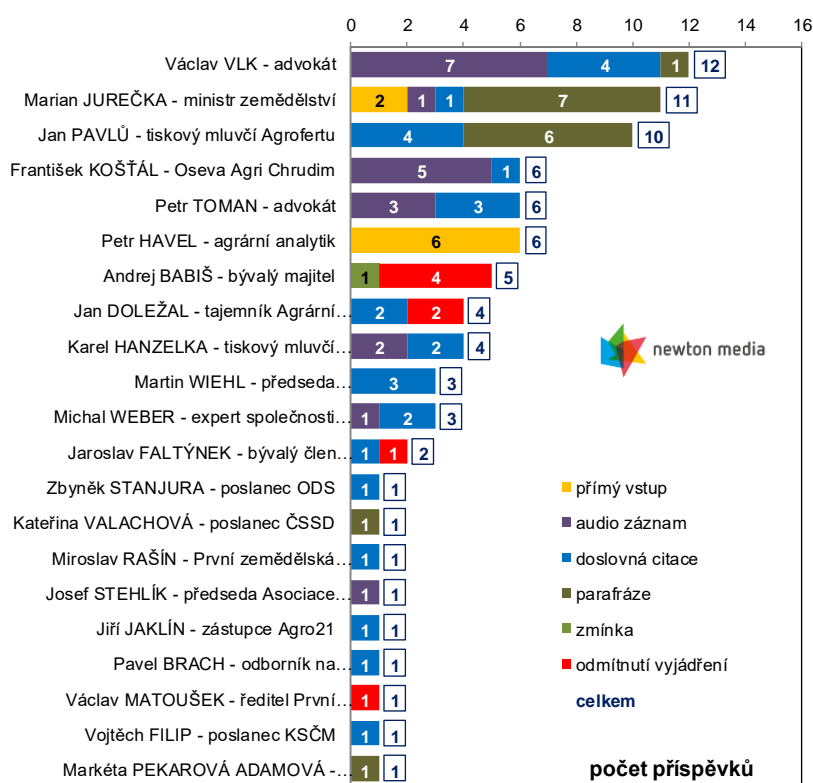
Na opačné straně argumentace stáli ti oslovení, kteří naopak potvrzovali oprávněnost medializace kauzy. Jejich argumenty se dělily do více proudů, které odrážely různý akcent. Z právního hlediska bylo možné identifikovat dvě argumentační linie, a sice tu, která zdůrazňovala, že **hospodaření na cizí půdě je trestné**, jedná se o trestný čin

neoprávněného užívání cizí věci. Tento názor zastávali převážně oslovení advokáti Petr Toman (6) a Václav Vlk (4). Obdobnou linii sledoval argument, že **na cizí půdu nelze čerpat dotace**, protože by to bylo možné kvalifikovat jako dotační podvod (15). I zde byl hlavním nositelem argumentu oslovený právník, a to opět Václav Vlk (8). Zazněl ale také z vyjádření ministra zemědělství Mariana Jurečky (4) nebo experta společnosti Agro21 Michala Webera (3).

Relativně malou část argumentace tvořil ve sledované kauze názor, že se jedná o obecný systémový problém české legislativy, která s eventualitou hospodaření na cizí půdě nedostatečně počítá. Ten se objevil pouze pětkrát a jeho nositeli byly tři osoby, z nichž pouze jedna byla zástupcem Agrofertu, a to předseda představenstva ZAS Podchotucí Martin Wiehl. Zbývajících dvěma byli ministr Jurečka a agrární analytik Havel.

Celkem byly v medializaci kauzy prezentovány názory **21 zainteresovaných osob**. Zástupci Agrofertu, jeho bývalí či současní manažeři a zaměstnanci, tvořili **více než třetinu** tohoto počtu (8). Také zastoupení **jednotlivých citovaných vyjádření** či argumentů reprezentantů Agrofertu bylo **více než třetinové** (32 z 81, tj. 39 %). Patří sem i ta vyjádření, která neobsahovala žádný konkrétní argument, včetně citací **Andreje Babiše**, který coby dnes již bývalý vlastník Agrofertu odmítl kauzu komentovat, podobně jako bývalý člen jeho představenstva **Jaroslav Faltýnek**.

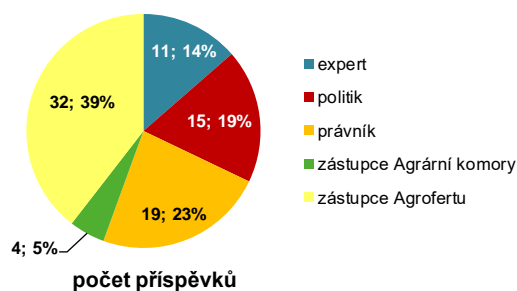
V celkové skladbě vyznění mírně **převládaly argumenty příznivé** vůči Agrofertu (**25**) nad těmi, které jej posuzovaly **kriticky** (**21**). **Největší podíl** však přesto měla vyjádření s **neutrálním** vyzněním (**35**).

Z grafu je patrné, jaký prostor pro své vyjádření dostaly oslovené osoby z hlediska toho, zda mohli promluvit přímo formou zvukového záznamu či doslovné citace, zda byl jejich názor pouze parafrázován či zmíněn. Samostatně jsou označena také odmítnutá vyjádření.

Nejčastějším typem poskytnutého prostoru pro vyjádření byla **doslovná citace v textu článku** na webu (28), případně **odvysílaný zvukový záznam** příslušného vyjádření (20). Spolu s **přímým vstupem do vysílání** (8) tvořily

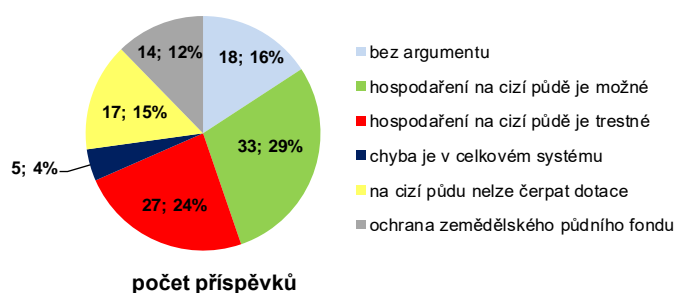
všechny druhy **doslovných citací** (56) přes **69 procent** veškerých vyjádření. Naopak **parafráze** (16) a **zmínky** (2) coby **nepřímé či neúplné citace** tvořily dohromady pouze **22 procent**. Zbývající podíl (9 procent) obsahoval **odmítnutá vyjádření**, a to zejména ze strany Andreje Babiše (4), tajemníka Agrární komory Jana Doležala (2), Jaroslava Faltýnka (2) a zástupce jedné z firem Agrofertu Václava Matouška (1).

Graf ukazuje rozložení vyjádření osobností, které se ke sledované kauze vyslovovaly, z hlediska jejich profesního zařazení. Jednotkou měření je jeden zaznamenaný argument, graf tedy ukazuje, kolik argumentů zaznělo z úst oslovených právníků, kolik od zástupců Agrofertu a podobně.

Z pohledu profesního zařazení jednotlivých osob, které v příspěvcích o kauze vystupovaly se svými argumenty, je patrné, že **největší prostor** dostaly, jak již bylo zmíněno, **argumenty zástupců Agrofertu** (32, tj. 39 %), jeho bývalých či současných manažerů a zaměstnanců. **Druhý největší** počet a podíl argumentů (19; 23 %) zazněl z úst **oslovených právníků**, jimiž byli advokáti Petr Toman a Václav Vlk a odborník na zemědělské právo Pavel Brach. **Třetí** nejpočetnější skupinu argumentů tvořila **vyjádření politiků** (15; 19 %), a to hlavně zásluhou ministra zemědělství Mariana Jurečky. Vyjádření **expertů na zemědělskou problematiku** (11; 14 %) tvořila přibližně desetinu všech argumentů a profesní organizace **Agrární komora ČR** byla zastoupena čtyřmi zmínkami (tj. 5 %).

3.4 Variabilita argumentace

Graf ukazuje, jaké byly podíly jednotlivých způsobů argumentace ve věci sledované kauzy. Jedna osoba mohla použít v rámci příspěvků i více různých argumentů, a naopak obdobný argument mohl zaznívat napříč vyjádřeními různých osob i napříč příspěvky. Do grafu jsou zahrnuta rovněž vyjádření, která žádný identifikovatelný argument neobsahovala.

Argumentem, který v analyzovaných příspěvcích zazníval **nejčastěji**, je ten, který **počinání Agrofertu na cizí půdě ospravedlňuje jako možné** poukazem na obvyklost takového počinání a na skutečnost, že se Agrofert snaží vlastníky půdy dohledat a vyrovnat se s nimi (33, tj. 29 %). Spolu s dalšími argumenty, které praxi Agrofertu více či méně obhajují, a sice, že se jedná o **činnost prospěšnou pro půdu a krajinu** (14; 12 %), nebo že chyba není na

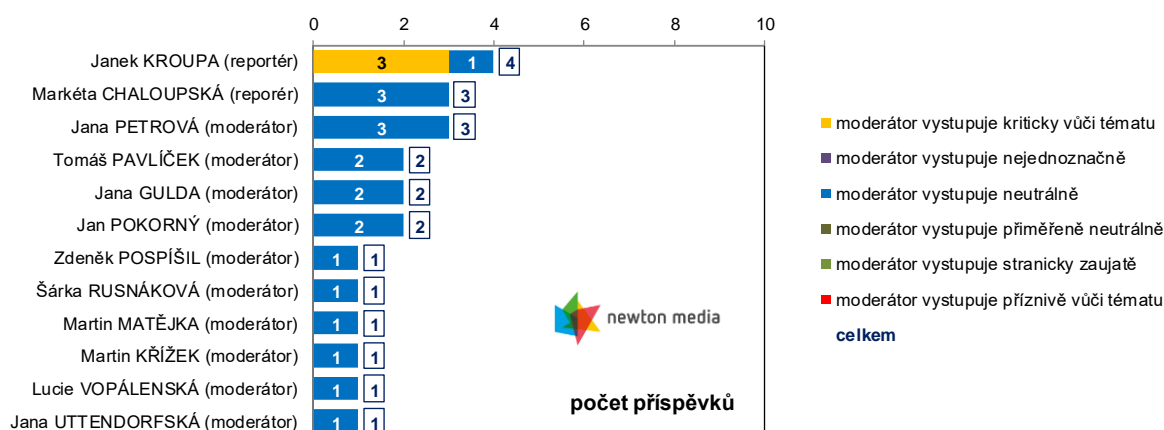
straně zemědělců, ale **jedná se o systémový problém**, kdy stát nemyslí na to, že je třeba se i o tuto půdu starat a nemá dostatečné nástroje na to, aby hlídal, zda a kdo tak činí (5; 4 %), tvořila tato **legitimizující argumentační linie** celkem **45 procent** všech argumentů v kauze.

Opačná argumentace, která poukazovala na **údajnou závadnost praxe Agrofertu** byla rozdělena do zmíněných dvou linií. Ty poukazovaly na odlišné aspekty, a sice na problém **neoprávněného užívání cizí věci** (hospodaření na cizí půdě je trestné – 27; 24 %) a na možné **podezření z páchání dotačního podvodu** (na cizí půdu nelze čerpat dotace – 17; 15 %). Dohromady tvořily **téměř dvě pětiny (39 procent)** celkové argumentace.

Zbylou část (18; **16 %**) obsáhla vyjádření, u nichž **nebylo možné žádný argument identifikovat**, ať už se jednalo o odmítnutá vyjádření typu „No comment.“ (např. Andrej Babiš), kategorické odsudky typu „Je to blbost.“ (Jaroslav Faltýnek) nebo pouhé zmínky o argumentech, z nichž nebylo možné jejich povahu vyčíst.

Na základě analýzy lze konstatovat jak **velkou variabilitu získaných vyjádření z hlediska jejich nositelů**, tak i **značnou pestrost a vyváženost typů argumentace**. Z tohoto hlediska **nelze uchopení kauzy redaktory ČRo považovat za jednostranné nebo tendenční**.

3.5 Role moderátorů

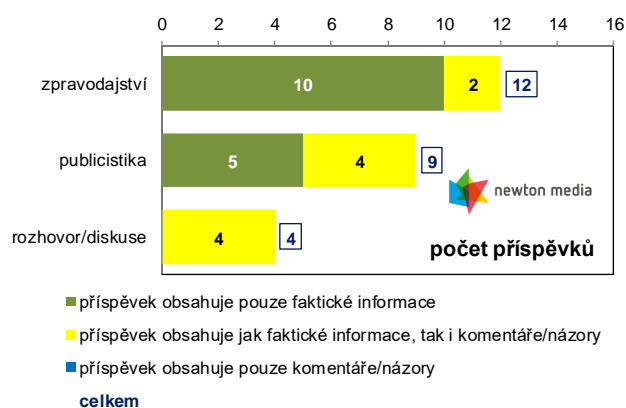
Graf znázorňuje četnost zastoupení jednotlivých pracovníků ČRo – moderátorů a reportérů – v informování o sledované kauze v rámci odvysílaných relací. Zároveň rozlišuje způsob jejich vystupování z hlediska jeho neutrality nebo naopak zaujatosti.

Do referování o sledované kauze zasáhlo **celkem 12** zaměstnanců ČRo. Zpravidla se jednalo o **moderátory** zpravodajských či publicistických relací (10), ve dvou případech přímo o **reportéry** investigativního týmu, kteří kauzu detailně zpracovávali – Janka Kroupa a Markétu Chaloupskou.

Z celkového počtu **22 vstupů** těchto moderátorů a reportérů do vysílání jich **19** vyznělo vůči pojednávané kauze **neutrálně**. To znamená, že nebylo možné identifikovat, jaké stanovisko ke kauze moderátor či reportér zaujímá. Ve zbývajících **třech vstupech** působil redaktor – konkrétně reportér Janek Kroupa – **vůči kauze kriticky**. V rámci publicistického žánru je tato pozice u hlavního reportéra dané kauzy legitimní. Jak vyplývá rovněž z Kodexu, **cílem investigativní práce rozhlasového redaktora je poukazovat na negativní společenské jevy**, jako je **závažné porušování zákona, korupce** či **poškození zájmu občanů**. Aby mohl tuto svou práci obhájit, je třeba, aby se

vůči jejímu předmětu dokázal kriticky vymezit, aniž by se věcně odchyloval od skutečnosti a používal nepravdivé či zavádějící informace.

3.6 Fakticita sdělení

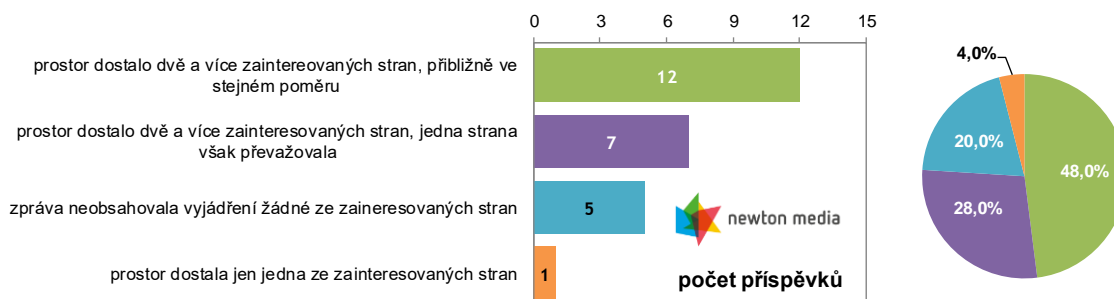

Graf ukazuje, jak autoři či novinářští aktéři jednotlivých příspěvků nakládali s oddělováním faktických informací a názorů, které je jedním ze základních požadavků z hlediska objektivnosti novinářské práce. Odlišení typů informací je provedeno v rámci dílčích novinářských žánrů, v nichž byla sledovaná kauza pojednána.

Jedním z požadavků Kodexu Českého rozhlasu vůči redaktorům a moderátorům rozhlasových pořadů je to, aby vystupovali a své vstupy do vysílání formulovali takovým způsobem, aby posluchači mohli **zřetelně odlišit**, zda se v daném případě jedná o **faktickou informaci nebo o komentář**. V případě zde analyzovaných pořadů je třeba brát v potaz, že se ve dvou ze tří zaznamenaných žánrů (publicistika a rozhovor) jedná o žánry **publicistické**, u nichž se samozřejmě předpokládá přítomnost subjektivních názorů.

Čistě faktický charakter bez přítomnosti názorových, hodnotově zabarvených vyjádření mělo **15** příspěvků, to znamená **tři pětiny** jejich celkového počtu. Převážně spadaly do žánru zpravodajství. Zbývající **dvě pětiny obsahovaly** nějaké explicitně formulované **názory či stanoviska**. Jak bylo patrné v předchozí kapitole, vzhledem k neutrálnímu vystupování naprosté většiny novinářů ČRo bylo těžiště názorových stanovisek na straně oslovených aktérů a expertů. Na ně se však přísný požadavek neutrality nevztahuje. Mohou svůj názor ve vysílání vyjádřit a je na moderátorech a autorech pořadů, aby jej případně vyvážili přizváním dalšího vystupujícího, nebo nechali zcela na posluchačích, jaký názor si z jejich vyjádření utvoří. O tom, zda byl výsledkem práce redaktorů ČRo, včetně skladby přizvaných aktérů a expertů, vyvážený obraz sledované kauzy, vypovídají následující dva grafy.

3.7 Vyváženosť argumentace

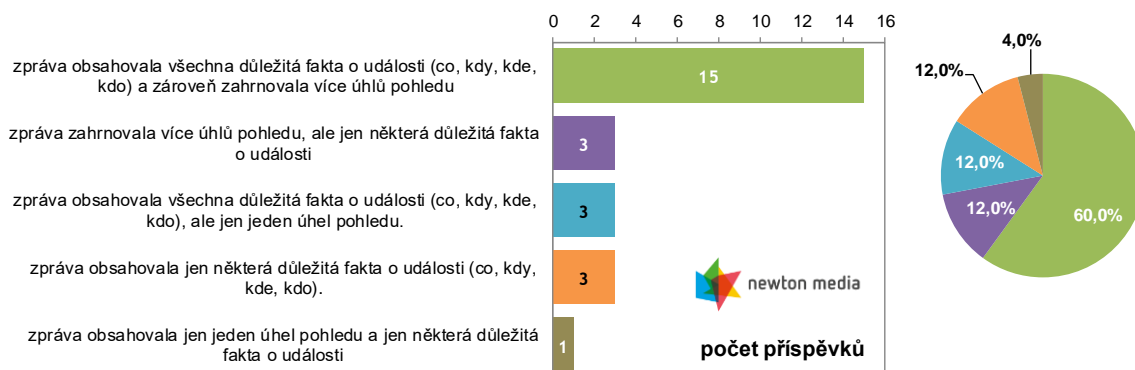
Graf ukazuje, jaký prstor byl v príspevcích zahrnujících kauzy predpokládající existenci více názorových stran dán pro vyjádření argumentů těchto stran. V grafu vlevo jsou znázorněny absolutní četnosti různých typů príspevků, vpravo je zohľadnen jejich poměr.

V prípade žánru zpravodajství se od jeho moderátorů či redaktorů očekává coby samozřejmá podmínka objektivní striktní vyváženosť. To znamená, že by **různým úhlům pohledu** na danou událost či kauzu měl být ve zpravodajství dán **přibližně stejný čas a prstor** na vyjádření. V rámci žánru **publicistiky** je však toto kritérium mnohem obtížněji dosažitelné. Velmi totiž záleží na povaze konkrétní pojednávané kauzy a na tom, zda se pro tuto kauzu vůbec podaří získat dostatek názorově odlišných stanovisek.

V prípade námi sledované kauzy ukazují výsledky analýzy, že většina príspevků obsahovala vyjádření minimálně dvou názorových stran zainteresovaných v dané problematice. Zpravidla na jedné straně stál někdo ze zástupců společnosti Agrofert, již se kauza nejvíce týkala, a na druhé někdo z oslovených expertů – právník, agrární analytik apod. Príspevků, v nichž byl **poměr zastoupení argumentace zúčastněných stran přibližně stejný**, bylo **12**, tedy téměř polovina. Príspevků, v nichž **převažovala argumentace jedné ze zúčastněných stran** bylo **7** a príspevků, které **neobsahovaly citaci vyjádření žádné ze stran** (zpravidla proto, že se jednalo o stručné zpravodajské vstupy), bylo **pět**. **Pouze v jednom príspevku dostala prstor jen jedna zainteresovaná strana.**

I v tomto ohledu lze tedy konstatovat zjevnou snahu autorů neposkytovat pouze jednostranný obraz prezentované kauzy.

3.8 Relevance obsahu zpráv

Graf ukazuje, nakolik se autoři a moderátoři analyzovaných příspěvků řídili kritériem obsahové relevance. To znamená, nakolik příspěvky obsahovaly všechna důležitá fakta a všechny relevantní úhly pohledu pro danou událost nebo kauzu, které se týkaly. Vpravo je znázorněno kvantitativní zařazení příspěvků do jednotlivých kategorií podle míry obsahové relevance, vpravo je patrný poměr těchto kategorií v celkové publicitě.

Parametr **relevance** umožňuje zjišťovat, zda analyzované zprávy **obsahují všechny důležité informace o události či kauze** a zda naopak **neobsahují nějaké informace, které jsou nedůležité či irelevantní**. Míra relevance je rovněž **jedním z ukazatelů objektivity**. V případě **publicistického žánru** lze opět na rozdíl od zpravodajství přihlídnout k tomu, že jeho cílem je přinášet nejen objektivní fakta, ale názory a argumenty různých aktérů a nezávislých institucí či expertů. Míra obsahu faktických informací je tedy v případě publicistiky proměnlivá, nicméně pokud už se nějaké faktické informace v příspěvcích objeví, měly by to být ty podstatné a relevantní pro porozumění danému tématu.

Tři pětiny příspěvků (60 %) obsahovaly, jak vyplynulo z naší analýzy, jak **všechna důležitá fakta o kauze** (co, kdy, kde a jak se stalo, kdo je aktér), tak i **více možných úhlů pohledu** na tuto kauzu (od aktérů – Agrofertu i od různých nezávislých expertů – právníků, odborníků na zemědělství atd.). Mezi zbývajícimi příspěvky převažovaly ty, které obsahovaly alespoň část důležitých faktů společně s alespoň jedním úhlem pohledu, nebo přinejmenším jeden z těchto atributů. Mezi posuzovanými příspěvky se **nevyskytly žádné, které by k pojednávání kauze přistupovaly zmateně nebo tendenčně**.

V případě příspěvků, které obsahovaly pouze jedno stanovisko nebo pouze část relevantních faktů, tomu tak bylo proto, že se jednalo často o stručné zpravodajské vstupy, které implicitně navazovaly na informace, které byly odvysílány dříve.

4 HLAVNÍ ZÁVĚRY ANALÝZY

Publicita kauzy neoprávněného hospodaření na zemědělské půdě byla v analyzovaných pořadech uchopena coby kauza společnosti Agrofert, o čemž svědčí nejen celkové zarámování kauzy, ale také **podíl zastoupení vyjádření zástupců Agrofertu**, které v příspěvcích tvořily téměř dvě pětiny všech citovaných argumentů (39 %). Jiné zemědělské společnosti, které by mohly mít podobný problém, v této kauze osloveny nebyly a jejich vyjádření se v příspěvcích nevyskytuje. **Argument, že se jedná o obecnější problém či v ČR obecně známou a používanou praxi**, je v příspěvcích **obsažen na mnoha místech**. Zaznívá nejen z úst zástupců Agrofertu, pro které slouží jako jeden ze základních legitimizačních momentů jejich argumentace, ale také prostřednictvím vyjádření tajemníka Agrární komory ČR a některých dalších oslovených expertů. Viz [kap. 4.3](#).

V příspěvcích je však vidět zřetelnou **snahu vysvětlit, proč je v rámci této kauzy tematizován pouze Agrofert**. Poukazuje se v nich na to, že se **jedná o jednu z největších firem v ČR**, jejíž **vlastník byl** v době, kdy k údajnému porušování zákona docházelo, **členem vlády**. I na sledovaném krátkém časovém úseku je navíc patrné, že kauza vyvolala takřka okamžitě politickou a odbornou debatu, do níž se zapojili také ministr zemědělství Marian Jurečka a tajemník Agrární komory ČR Jan Doležal, čímž se širší rozměr a význam této kauzy začal stále více vyjevovat.

Analýza **variability prezentace kauzy** z hlediska různých parametrů – jako jsou **zastoupení osob** (aktérů či zainteresovaných stran kauzy) a jejich **profesního zaměření, způsobů argumentace, vyznění vůči hlavnímu aktéru kauzy** atd. – ukazuje na snahu poskytnout v rámci média veřejné služby pokud možno všestranný a vyvážený obraz kauzy. Na druhou stranu je třeba vzít v potaz to, že se jedná o téma pro investigativní žurnalistiku, u které se předpokládá, že se zaměřuje na konkrétní negativní jev (kriminalitu, korupci, poškozování zájmů občanů apod.), a že zájem reportérů o toto téma je a priori kritický. Jejich snahou je – při respektování veškerých pravidel novinářské práce – **vyličít kauzu jako negativní společenský jev, a tím svůj zájem o ni veřejnosti zdůvodnit**.

Analýza objektivit prezentace kauzy z hlediska **neutrality, fakticity, vyváženosti argumentace a relevance obsahu** příspěvků rovněž ukázala **snahu autorů příspěvků poskytnout objektivní informace** na základě oddělování objektivních faktů, vlastních názorů a názorů aktérů a zainteresovaných stran, poskytnutí prostoru pro sdělení všech důležitých informací o kauze i pro vyjádření různých názorových stran, a tím zprostředkování více možných úhlů pohledu.

V případě příspěvků, které **obsahovaly pouze jedno stanovisko nebo pouze část relevantních faktů**, tomu tak bylo proto, že se jednalo často o stručné zpravodajské vstupy, které implicitně navazovaly na informace, které byly odvysílány dříve. Ačkoli se z hlediska celku nejedná o velký počet příspěvků, je podle našeho názoru na místě se zamyslet nad tím, **zda je vhodné o takto závažných kauzách referovat formou „zpravodajství na pokračování“**, které může v krajním případě u posluchačů, kteří si vyslechnou pouze dílčí část informace o kauze, vést k jejímu zjednodušujícímu či zkreslenému pochopení. **Analýza potvrdila, že vhodným formátem pro prezentaci investigativní práce** reportérů ČT, který umožňuje prezentaci veškerých faktů i názorů ke sledované kauze **jsou obsáhlejší publicistické formáty** na webu i ve vysílání a rozhovory typu Dvaceti minut.

5 METODIKA

5.1 Definice metodologických pojmů

Problematikou měření toho, nakolik česká veřejnoprávní média naplňují úkoly veřejné služby dané zákony, se již v minulosti zabývalo několik analýz, jejichž výsledky jsou k dispozici coby zdroj inspirace. Jedná se především o analýzy týkající se veřejnoprávní ČT (Formánek a kol. 2014; Týmová a kol. 2014, 2015) ale také o analýzu vysílání ČRo 1 v období před přímou volbou prezidenta (Urbaniková, Volek 2013), nebo předvolebního vysílání ČRo v době před krajskými a parlamentními volbami 2013 (Jirák a kol. 2013) a další texty staršího data, včetně analýzy televizního zpravodajství ke kauze CzechTek (Sibrt, Kulíková, Mihalka 2005) nebo analýzy zpracované pro Radu ČT společností Newton Media (2011).

Při hledání konkrétních měřitelných proměnných a indikátorů vycházíme z práce Denise McQuaila, který navázal na výše uvedený Westerstahlův model a rozpracoval konkrétní možnosti, jak lze empiricky měřit objektivitu zpravodajství (McQuail 1992; podle Trampota, Vojtěchovská 2010: 131). Takto vzniklé **měřitelné dimenze** (indikátory) objektivit lze vztáhnout i na analýzu publicistických pořadů. Výsledná zjištění je pak třeba interpretovat s ohledem na to, o jaký konkrétní žánr se jedná. To v případě publicistiky znamená například jiný důraz na fakticitu a relevanci jednotlivých zpráv.

Pro měření se tak nabízejí následující parametry. První tři reflektují **kognitivní** složku objektivit:

- **Fakticita** se týká otázky, které části zpravodajské výpovědi lze považovat za fakta. V návaznosti na McQuaila (1992: 205) jsme v analyzovaných zprávách posuzovali, zda jde o fakta, komentář/názor, nebo kombinaci obojího.
- **Přesnost** informací lze podle McQuaila měřit například porovnáním zprávy s jinými zdroji, které o dané události referovaly, nebo externím ověřením informací. V případě publicistického žánru je přesnost informací zpravidla dána přesností odkazu na jiné zprávy zpravodajského charakteru, které tvoří její rámec.
- **Relevance** je znakem toho, zda zpravodajství poskytuje o události všechny důležité informace a zda naopak neobsahuje nějaké informace, které jsou z hlediska porozumění události nedůležité či zavádějící (srovnej McQuail 1992: 212).

Následující parametry se týkají **hodnotící** složky objektivit zpravodajství:

- **Vyváženost** se podle McQuaila (1992) týká toho, jaký čas/prostor byl ve zpravodajství dán jednotlivým úhlům pohledu – názorům relevantním vůči danému tématu, nebo jednotlivým politickým směrům či stranám. V naší analýze se soustředíme na ty zprávy, které prezentovaly nějaké **téma či událost** zahrnující **více možných úhlů pohledu** a zároveň obsahují **vyjádření jedné nebo více zúčastněných stran**.
- **Nestrannost** lze podle McQuaila měřit zkoumáním četnosti a rozsahu využitých informačních zdrojů. Absence určitých zdrojů může indikovat jednostrannou definici problému. V našem případě vycházíme z toho, jaké **tituly** jsou využívány jako zdroj. Jde nám o to zjistit, **zda nejsou upřednostňovány pouze některé z nich**.
- **Neutralita** je parametrem objektivit, který se týká samotné hodnotící roviny ve výpovědích moderátorů zpravodajství. Všimáme si toho, zda **moderátor/ka** vůči tématu, o němž referuje, **zachovává neutrální postoj**, nebo zda **dává najevo nějaký druh zaujetí** či dokonce **stranění**.

Důležitou součástí měření vyváženosti je rovněž posouzení **všestrannosti** zpravodajství skrze vyhodnocení jeho **variability** hlediska různých kritérií. Jako měřitelná kritéria variability jsme zvolili **zastoupení témat, kauz, osobností, politiků, institucí a firem**.

Do následující kvantitativní analýzy jsou zahrnuty všechny zde popsané měřitelné proměnné vyváženosti a objektivity, klíčová pro kvalitativní analýzu je proměnná neutralita, pomocí níž bylo vyhodnoceno, které příspěvky vykazují určité zajímavé odchylky a má tudíž význam se jimi zabývat detailním kvalitativním přístupem.

5.2 Metodologický postup analýzy

Úvod a výběr příspěvků

Hlavním cílem analýzy bylo zmapovat reprezentaci kauzy údajného nelegálního hospodaření společnosti Agrofert na více než 1700 hektarech zemědělské půdy ve vysílání stanic Českého rozhlasu ČRo Radiožurnál a ČRo Plus v období 28.11.2017 až 30.11.2017 a příspěvků uveřejněných na toto téma ve stejném období na zpravodajském webu ČRo www.irozhlas.cz. Analýza zahrnuje všechny příspěvky sledovaného období zaznamenané společností Newton Media s přihlédnutím k seznamu příspěvků získanému od zadavatele analýzy.

Rozhlasové pořady jsou společností Newton Media zpracovávány s ohledem na specifické vlastnosti mluveného slova (rozhlasového a televizního vysílání, zkráceně TVR) v porovnání s mediálními výstupy tištěného charakteru (tisku a on-line médií). Na rozdíl od příspěvků z tištěných a on-line médií, které jsou většinou zřetelně ohraničené svým titulkem a textem, v případě TVR příspěvků se zpravidla jedná o souvislejší tok mluveného slova či obrazu, který je třeba více či méně rozčlenit pro další využití v průběhu jejich zpracování a archivace. Předmětem analýzy jsou pak takto „uměle“ vytvořené příspěvky, což platí zejména u delších pořadů typu politických debat, kde se střídají různá témata a často i hosté. Tyto pořady bývají obvykle s ohledem na tematické a personální obměny rozčleněny do více příspěvků. Naopak kratší publicistické pořady (typu „Jak to vidí“) tvoří vždy jeden samostatný příspěvek.

Analýza zdrojových dat

Zdrojová data jsou analyzována z různých hledisek. U každého publikovaného příspěvku je sledováno několik formálních a obsahových parametrů, které umožňují následné filtrování, seskupování, vytváření statistik a formulování závěrů.

Základní sledované parametry:

Formální parametry

Formální parametry jsou nezávislé na obsahu příspěvku a z jeho struktury snadno zjistitelné. Zahrnují: název příspěvku, autora, datum vydání, název média a rubriku / pořad.

Obsahové parametry:

Obsahové parametry nejsou triviálně stanovitelné a podléhají pečlivému posouzení mediálního analytika. Z obsahových parametrů sledujeme: vyznění příspěvků vůči holdingu Agrofert, počty příspěvků, v nichž se objevily osobnosti či politici vyjadřující se na adresu prezidenta Zemana, počty zmínek o konkrétních institucích či firmách v souvislosti s prezidentem Zemanem.

Vyznění vůči sledovaným aktérům

Každému příspěvku je přiřazeno hodnocení podle vyznění vůči společnosti Agrofert a zemědělským firmám, které do ní patří. V analýze bylo zaznamenáno jak celkové vyznění příspěvků, tak i vyznění zmínek a citací argumentů a názorů jednotlivých osob, které se na adresu sledované kauzy vyjadřovaly.

S ohledem na specifický charakter investigativně pojednávané kauzy, která už sama v sobě nese z pohledu adresáta sdělení určitý negativní tón (jedná se o možný právní delikt, společensky negativní jev atd.), jsme zvolili hodnotící škálu, která zohledňuje namísto tradiční tonality (na škále pozitivní-negativní) možné příznivé či nepříznivé vyznění příspěvku či jeho části vůči aktérovi kauzy. Tato škála obsahuje následující kategorie:

- Neutrální – příspěvky neobsahují nic, co by se dalo interpretovat jako kritika či chvála na adresu Agrofertu
- Vyvážené – příspěvky obsahují jak kritická, tak i příznivá stanoviska či komentáře vůči Agrofertu
- kritické vůči Agrofertu
- příznivé vůči Agrofertu

Osoby vyjadřující se ke kauze

U každého příspěvku byla provedena obsahová analýza a byly vysledovány všechny osoby, které kauzu nějakým způsobem ke sledované kauze vyjádřily.

Způsob argumentace osob

Otevřeným kódováním byly vytipovány argumentační linie v nichž se argumentace osobností v dané kauze odvíjela a každé osobnosti byly přiřazeny ty, do nichž bylo možné její argumenty zařadit. Na výběr bylo z těchto linií:

- hospodaření na cizí půdě je trestné (jedná se o neoprávněné užívání cizí věci)
- hospodaření na cizí půdě je možné (je to běžná praxe, je možné pokoušet se vlastníky dohledat dodatečně a vypořádat se s nimi finančně)
- ochrana zemědělského půdního fondu (tato praxe je prospěšná pro půdu a pro krajinu)
- chyba je v celkovém systému (na vině nejsou zemědělci, ale mezery v systému, které jim neumožňují jednat jinak)
- na cizí půdu nelze čerpat dotace (hrozí obvinění z dotačního podvodu)
- bez argumentu (argument není identifikovatelný, osoba odmítla kauzu komentovat, nebo ji kategoricky odsoudila – „Je to blbost.“)

Profesní příslušnost osob (názorové strany a aktéři)

Osoby vyjadřující se ke kauze jsme následně rozřadili do několika kategorií podle jejich profesní příslušnosti – představitelé Agrofertu, experti, právníci, politici, zástupci Agrární komory ČR. Tyto skupiny zároveň tvoří různé kategorie **názorových stran a zainteresovaných aktérů**, z jejichž výskytu v příspěvcích usuzujeme na celkovou míru **vyváženosti argumentace a relevance obsahu zpráv**.

Forma prezentace argumentů

Pro bližší posouzení vyváženosti příspěvků jsme sledovali rovněž to, jakou formou jsou argumenty oslovených osob prezentovány, jaký prostor a hlas je jim dán. Ukazatelem nám bylo to, zda a v jaké míře měli možnost promluvit sami, nebo zda byl jejich názor tlumočen pouze zprostředkovaně. Rozlišovali jsme tyto kategorie:

- přímý vstup (hlas ve vysílání v přímém přenosu)
- audio záznam (hlas ve vysílání ze záznamu)
- doslovná citace (v uvozovkách v textu článku)
- parafráze (převyprávěný názor v textu nebo ve vysílání)
- zmínka (zmínka o osobě zastávající nějaké stanovisko v kauze)
- odmítnutí vyjádření (zmínka nebo citace o tom, že se osoba odmítla ke kauze vyjádřit)

Moderátoři

V analýze jsme sledovali také to, kteří moderátoři či redaktoři ČRo v příspěvcích vystupovali a jaké stanovisko zaujímali. Stanoviska jsme rozlišili následovně:

- moderátor vystupuje neutrálně (nelze poznat, jaké má ke kauze vlastní stanovisko)
- moderátor vystupuje přiměřeně neutrálně (projevuje názor pouze u silně emotivních témat, např. terorismu)
- moderátor vystupuje příznivě vůči tématu (dává najevo svůj kladný postoj ke kauze)
- moderátor vystupuje kriticky vůči tématu (dává najevo svůj negativní postoj ke kauze)
- moderátor vystupuje stranicky zaujatě (otevřeně straní některé z názorových stran kauzy)
- moderátor vystupuje nejednoznačně (nelze jednoznačně identifikovat stanovisko moderátora)

Fakticita sdělení, vyváženost argumentace, relevance obsahu zpráv

Tyto tři proměnné tvoří společně měřitelné dimenze objektivity zpráv, tak jak je popsána v definici metodologických pojmů v kapitole 5.1.

6 SLEDOVANÁ MÉDIA

ČRo Radiožurnál, ČRo Plus, www.irozhlas.cz

7 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

7.1 Odborná literatura

JIRÁK, Jan / Nečas, Vlastimil / Rábová, Tereza / Trampota, Tomáš / Wolák, Radim (2013): *Analýza předvolebního vysílání Českého rozhlasu v období před krajskými a senátními volbami konanými v říjnu 2012*. Praha: CEMES UK FSV. http://media.rozhlas.cz/_binary/03023918.pdf

McNAIR, Brian (2004): *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál

McQUAIL, Denis (1992): *Media performance*. London: SAGE Publications

NEWTON MEDIA (2011): *Mediální analýza vyváženosti vysílání České televize pro Radu ČT (prosinec 2010)*. Praha: Rada ČT. http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/dokumenty/2010_vyvazenosť_vysilani_12.pdf

REIFOVÁ, Irena a kol. (2004): *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál

SÍBRT, Marek / Kulíková, Antonie / Mihalka, Libor (2005): *Analýza vyváženosti televizního zpravodajství o CzechTeku 2005*. Praha: Innovatio - Media Tenor. <http://img.ceskatelevize.cz/press/22.pdf>

TRAMPOTA, Tomáš / VOJTĚCHOVSKÁ, Martina (2010): *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál

TÝMOVÁ, Renata a kol. (2014): *HODNOCENÍ PLNĚNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY 2013*. Praha: Útvar analýz a výzkumu ČT. <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/mereni-verejne-sluzby/2013.pdf>

TÝMOVÁ, Renata a kol. (2015): *HODNOCENÍ PLNĚNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY 2014*. Praha: Útvar analýz a výzkumu ČT. <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/mereni-verejne-sluzby/2014.pdf>

URBANIKOVÁ, Marína / Volek, Jaromír (2013): *Prezidentské volby ve vysílání ČRo 1. Analýza objektivity a vyváženosti vybraných pořadů odvysílaných ČRo 1 Radiožurnál mezi 15.12. 2012 a 26.1. 2013*. Brno: Katedra mediálních studií a žurnalistiky, MU FSS. http://media.rozhlas.cz/_binary/02949763.pdf

WESTERSTAHL, Jürgen (1983): Objective News Reporting. *Communication Research*, 10: 403-424.

7.2 Zdroje

Kodex Českého rozhlasu. Český rozhlas, 2010: http://media.rozhlas.cz/_binary/00730694.pdf

Zákon č. 484/1991 Sbírky o Českém rozhlasu s novelami ohledně digitalizace. Česká národní rada, 1991: http://www.rozhlas.cz/digital/legislativa/_zprava/uplne-zneni-zakona-o-ceskem-rozhlase-s-novelami-ohledne-digitalizace--158850

Zákon č. 231/2001 Sbírky o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Parlament ČR, 2001: <http://www.rtv.cz/cz/static/cim-se-ridime/stavajici-pravni-predpisy/pdf/231-2001.pdf>

Kontakt

Pro společnost: Český rozhlas

Datum zpracování: 19. 1. 2017

Vedoucí řešitelského týmu: Mgr. Ivan Vodochodský Ph.D.

T: +420 225 540 504

E: ivan.vodochodsky@newtonmedia.cz